

Список використаної літератури:

1. Шевчук С. Узгодженість практики ЄСПЛ та Конституційного Суду України. *Вісник Конституційного Суду України*. № 4-5/2011. С. 122-130.
2. К. фон Галль, Куюс Л. Применение международного права судами Германии. *Сравнительное конституционное обозрение*. 2017. № 6(121). С. 78-86. URL: http://www.elibrary.az/docs/jurnal/jrn2017_1066.htm
3. Dupuy P.-M. International Law and Domestic (Municipal) Law. *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*. URL: <http://opil.ouplaw.com/view/10.1093/law:epil/9780199231690/law-9780199231690-e-1056>
4. Sauer H. Staatsrecht III: Auswärtige Gewalt, Bezügedes Grundgesetzeszu Völkerund Europa recht. 4. Aufl. München: C.H. Beck, 2015. Rn. 37 f. URL: http://www.zjs-online.com/dat/artikel/2015_6_965.pdf
5. Білак М.В. Формування Конституційним Судом України правових стандартів людиноцентричної спрямованості. *Альманах права*. 2017. № 8. С. 64-66.

Ключові слова: принцип дружнього ставлення до міжнародного права, інтерпретаційна діяльність, Конституційний Суд України, Європейський суд з прав людини.

Ключевые слова: принцип дружественного отношения к международному праву, интерпретационная деятельность, Конституционный Суд Украины, Европейский суд по правам человека.

Key words: principle of amicable treatment of international law, interpretative activity, Constitutional Court of Ukraine, European Court of Human Rights.

ЛУЦКОВ В'ЯЧЕСЛАВ ОЛЕГОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

ВІДМІННОСТІ КОНСУЛЬТАТИВНОГО ОПИТУВАННЯ ВІД СУМІЖНИХ ФОРМ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ УЧАСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ У ЗДІЙСНЕННІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Опитування – процес звернення до однієї або кількох осіб із запитаннями для збирання певних відомостей, з'ясування чого-небудь [1].

Поняття консультативного опитування як форми безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування відсутнє в законодавчих нормативно-правових актах. Однак згадки про можливість провести консультативне опитування присутні в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», зокрема серед повноважень районних та обласних рад [2].

Разом з тим, консультативним опитуванням користуються також окремі міські ради. В положенні «Про консультативне опитування мешканців міста Івано-Франківська» наводять наступну дефініцію цього інституту. «Консультативне опитування громадян (далі – опитування) є формою безпосередньої участі мешканців міста у місцево-

му самоврядуванні, який проводиться з метою з'ясування думки членів територіальних громад з питань, що належать до компетенції органів місцевого самоврядування, та результати якого розглядаються і враховуються під час прийняття рішень відповідними органами місцевого самоврядування або їх посадовими особами» [3]. В більшості випадків думку членів територіальної громади з'ясовують за допомогою питань, на які передбачені однозначні відповіді, наприклад, «так» чи «ні» [3; 4; 5].

В деяких випадках органи місцевого самоврядування ототожнюють цю форму безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування з консультативним референдумом [6]. Крім цього, в муніципальному праві існує ще два схожих інститути, які мають на меті з'ясувати думку місцевих жителів щодо того чи іншого процесу чи об'єкту: громадські слухання та громадське обговорення.

Тому важливо визначити, які спільні та відмінні риси із зазначеними інститутами має консультативне опитування та чи його існування як форми безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування є необхідністю.

Спільними рисами консультативного опитування та консультативного місцевого референдуму є відсутність законодачого регулювання діяльності цих інститутів в Україні та прийнята форма запитань. Щоправда, якщо для функціонування консультативного опитування де-юре прийняття закону й не потрібно, то для регулювання будь-якого виду референдуму, згідно зі ст. 92 Конституції України, потрібен саме закон [7]. Тому спроби назвати консультативне (дорадче) опитування консультативним референдумом, зокрема, в Харкові [6], є неправомірною маніпуляцією.

Як показує практика на референдумах форми відповідей здебільшого є односкладними: «так» чи «ні», «підтримую» чи «не підтримую» тощо. Такі ж вимоги до запитань та відповідей ставляться й у більшості прикладів консультативного опитування.

Варто означити, що консультативне опитування має більше спільного саме з консультативним місцевим референдумом, позаяк рішення, прийняті імперативним референдумом, є обов'язковими до виконання.

Відмінністю консультативного опитування від місцевого референдуму є чітка визначеність вимог до осіб, які можуть голосувати, на референдумах Конституцією України. Так, згідно зі ст. 70 Основного Закону право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які досягли на день їх проведення вісімнадцяти років. Не мають права голосу громадяни, яких визнано судом недієздатними [7]. Натомість, вимоги до учасників консультативного опитування встановлюють територіальні громади на місцях, тож вони можуть бути варіативними.

Ще однією відмінною рисою є територія, якої може стосуватися місцевий референдум. Наприклад, згідно із проектом Закону України «Про місцевий референдум» (Шпенюва) місцевий референдум про-

водиться в межах певного територіального округу. Консультативне опитування може стосуватися як території всього міста, так і вулиці чи будинку (кількох будинків). Що свідчить про більшу гнучкість консультативного опитування [8].

І якщо місцем для голосування на місцевому референдумі, згідно із згаданим законопроектом, є дільниця, то у випадку опитування це можуть бути ті ж такі будинки.

Через відсутність закону така ж варіативність спостерігається у різних моделях консультативного опитування і в аспектах ініціаторів опитування та його сутності, і що буде, вірогідно, неможливим при місцевому референдумі.

Другим схожим інститутом є громадське обговорення. Серед названих трьох інститутів ця форма відрізняється від консультативного опитування найбільше. Так, попри наявність спільної мети, консультативного характеру результатів та відсутність законодавчого регулювання, форма організації цих двох інститутів є кардинально різною.

Громадське обговорення є відносно дистанційним та не передбачає обов'язкової фізичної взаємодії із суб'єктом владних повноважень [9]. Члени територіальної громади за бажання можуть звернутись до органів місцевого самоврядування телефоном або поштою. Натомість, для участі в консультативному опитуванні у більшості випадків потрібна фізична взаємодія із представниками органів місцевого самоврядування.

Громадське обговорення також передбачає активні дії зацікавлених членів територіальної громади. В процесі громадського обговорення місцеві жителі звертаються до органів місцевого самоврядування із зауваженнями чи пропозиціями щодо, наприклад, потенційного створення скверу, самостійно аналізують проектну документацію тощо. При чому це відбувається протягом відносно тривалого часу – в середньому, кількох тижнів та може не обмежуватись одним контактом.

Натомість, у процесі консультативного опитування дискреційні можливості в переважній більшості випадків відсутні – учасники опитування мають разово дати відповідь на питання з консультативного опитування, що не займає багато часу.

При порівнянні консультативного опитування та громадських слухань ключовим аспектом є «жива» взаємодія членів територіальної громади із певними суб'єктами, які можуть вплинути на процес вирішення питання місцевого значення. Згідно із ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні», територіальна громада має право проводити громадські слухання – зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування.

У випадку громадських слухань відбувається двосторонній вербальний контакт між членами територіальної громади та посадовими

особами місцевого самоврядування. Місцеві жителі, як і у випадку консультативного опитування, так само можуть висловити свою згоду чи незгоди, але крім цього можуть задати власні питання чи висловити пропозиції. Цей факт позитивно вирізняє громадські слухання, хоча й створює практичні обмеження на кількість учасників громадських слухань. Так, у разі масового зкупчення людей в одному місці громадські слухання ризикують перетворитись на неконструктивний полілог. Водночас, при консультативному опитуванні таких проблем не виникає, позаяк такі зкупчення не відбуваються.

Ще один критичний аспект – обов'язковість проведення громадських слухань не рідше одного разу на рік. Консультативні опитування можуть проводитись невизначену кількість разів.

Загалом консультативне опитування найближчим є саме до консультативного місцевого референдуму. Консультативне опитування може використовуватись для ефективної заміни консультативного місцевого референдуму, однак ототожнювати ці два інститути не можна. Через відсутність законодавчого регулювання та самої юридичної потреби такого регулювання в Україні можуть існувати різні моделі консультативного опитування. Проте питання фактичної потреби в законодавчому регулюванні консультативного опитування як форми безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування потребує додаткового дослідження.

Водночас, через функціональну специфічність інститутів громадського обговорення та громадських слухань казати про їхню заміну консультативним опитуванням не доводиться. Всі три інститути можуть бути активно використані в залежності від ситуації та питання місцевого значення, яке потрібно вирішити.

Список використаної літератури:

1. Словник української мови: в 11 томах. – Т. 5. – 1974. – Стор. 711. URL: <http://sum.in.ua/s/opytuvaty>
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://bit.ly/3cgsXBt>
3. Про затвердження Положення про консультативне опитування мешканців міста Івано-Франківська: рішення Івано-Франківської міської ради № 1858-58 від 29.10.2015. URL: <http://www.namvk.if.ua/dt/26267/>
4. Положення про консультативне опитування мешканців міста Коростеня: Додаток до рішення Коростенської міської ради № 1812 від 12.03.2015. URL: <https://bit.ly/2RtHuBG>
5. Про місцеве консультативне опитування: рішення Калуської міської ради № 491 від 29.09.2016. URL: <https://bit.ly/3b4nn4V>
6. Статут територіальної громади міста Харків. URL: <https://bit.ly/3ejFo0X>
7. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України – № 30. – Ст. 141.
8. Проект Закону України «Про місцевий референдум»: проект закону № 1221 від 02.09.2019. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JI00311A.html

9. Оголошення про громадські обговорення у місті Вінниці. URL: <https://bit.ly/2XNPRMB>

Ключові слова: консультативне опитування, дорадче опитування, форми безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування, територіальна громада.

Ключевые слова: консультативный опрос, совещательный опрос, формы непосредственного участия территориальной громады в осуществлении местного самоуправления, территориальная громада.

Key words: consultative poll, advisory poll, forms of direct participation of the local community in the local self-government, local community.

КОНСТАНКЕВИЧ ЮРІЙ ЗІНОВІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПРЕЗУМПЦІЇ БЕЗВИННОСТІ ТА ПЕРЕВІРКИ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНИХ ЯКОСТЕЙ КАНДИДАТА НА ПУБЛІЧНУ ПОСАДУ

Ця доповідь стосуватиметься питання співвідношення розсуду органів, що перевіряють кандидатів на публічні посади на предмет відповідності морально-етичних якостей, з одного боку, та презумпції безвинності, яка поширює свою дію на кандидатів – з іншого.

Виникнення проблематики питання

Перевірка особи на доброчесність зчаста супроводжується її доброю репутацією, рекомендаціями, діями щодо утвердження доброчесності влади. Це з одного боку. З іншого – сумнівами щодо наявності в особи необхідних якостей, не відкидаючи той аспект, що такий сумнів є розумний і раціонально обґрунтований. Підставами для подібних висновків про недоброчесність можуть бути фігурація у справах кримінального характеру, наявність незадекларованого майна, порушення прав людини, причетність до рішень, якими завдано шкоду певним суспільним відносинам тощо. Водночас, за відсутності обвинувального вироку, яким встановлено подію кримінального правопорушення та доведено вину особи, кандидат не вважається винуватим або причетним до правопорушень. Звідси логічно виникає питання щодо достатності підстав для визнання особи недоброчесною в тих аспектах, де винність особи може бути встановлена відповідним судовим рішенням.

Сутність співвідношення

Презумпція безвинності має у своєму змісті не тільки процесуальні аспекти. Вона зумовлює певний необхідний характер відношення до особи у суспільстві як до невинуватої. Європейський суд у Страсбурзі визначає, що презумпція безвинності може бути порушена не лише з боку судді чи суду, але й іншими органами публічної влади [1]. Тому висновок органів влади про недоброчесність, уґрунтований на непідт-